

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTITIEI

Anexa nr.7
la Hotărârea Consiliului INJ
nr.1/2 din 31 ianuarie 2014

CURRICULUM
la disciplina

„ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII INSTANȚELOR DE JUDECATĂ”

(candidați la funcția de judecător)

AUTOR:
Valeria ȘTERBEȚ,
doctor în drept, șef secție, formator INJ

_____ AVIZAT
Mariana PITIC, șef al Direcției instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2014

I. PRELIMINARII

Constituția Republicii Moldova și legislația, ce reglementează principiile organizatorice și de activitate ale sistemului judecătoresc, stabilesc cerințe înalte pentru exercitarea funcției de judecător, avînd în vedere și buna cunoaștere a procesului de organizare a activității instanțelor de judecată, de administrare a cauzelor, de efectuare propriu-zisă a justiției în conformitate cu prevederile normelor de drept material și procedural.

Dinamica perfecționării cadrului legislativ, inclusiv la capitolul de organizare a sistemului judecătoresc, necesită actualizarea obiectivelor de accedere în funcția de judecător, de dobîndire a aptitudinilor profesionale respective, aplicare corectă a principiilor de organizare și activitate a sistemului judecătoresc.

Practica a demonstrat, că pentru o justiție eficientă este necesară o pregătire specializată în domeniu.

Un rol important în acest sens în formarea inițială pentru numirea în funcție de judecător în cadrul Institutului Național de Justiție (INJ) îl are studierea actelor naționale și internaționale ce țin de organizarea activității instanțelor de judecată, inclusiv în conformitate cu strategiile conceptuale și metodologice Europene și naționale în domeniu.

Curriculumul la disciplina „Organizarea activității instanțelor de judecată” este destinată viitorilor judecători și se axează pe metodologia de formare activ-participativă, ținînd cont de principiile de învățare la adulți.

Scopul disciplinei constă în formarea/dezvoltarea competențelor/abilităților conform standardului de formare profesională a adulților, reieșind din Cadrul European și cel Național al Calificărilor, cu un grad mai înalt și complex al tematicii atît pentru orele de curs, cît și pentru cele de seminar, corespunzând specificului profesional al funcției de judecător.

În complex, curriculum-ul la disciplina „Organizarea activității instanțelor de judecată” este prezentată drept un document de formare profesională orientat spre lărgirea și aprofundarea potențialului intelectual și formarea abilităților profesionale de viitor judecător.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei audientul va obține următoarele competențe:

- specifice profesiei, respectiv aplicarea corectă a legislației de organizare judiciară, a regulamentelor și codului deontologic;
- de determinare a concepției personale a magistratului asupra profesiei sale;
- privind aplicarea și interpretarea normelor legale relevante în contextul actelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
- în aplicarea regulilor de calificare a abaterilor disciplinare la soluționarea cazurilor practice;
- privind evaluarea corectitudinii sau incorectitudinii unor soluții din practica CSM;
- la formularea unor recomandări în scopul îmbunătățirii calitative continue a legislației pertinente în unison cu principiile constituționale și internaționale privind sistemul judecătoresc și statutul judecătorului.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei audientul va fi capabil să:

- definească/distingă funcția statală de înfăptuire a justiției;
- identifice sistemul instanțelor judecătorești;

- interpreteze/explice principiile constituționale de separare și colaborare a puterilor;
- deducă și să aplice noțiunile legale de sistem judecătoresc, competență a instanței judecătorești, structură organizatorică și de administrare, organe de administrare și autoadministrare;
- relateze/utilizeze în argumentări generalizările CSM, CSJ, rapoartele de monitorizare, concluziile și recomandările instituțiilor specializate și abilitate, inadverențele cadrului legislativ și instituțional referitoare la desfășurarea reformei legislative și instituționale, necesitatea perfecționării, reieșind și din strategiile naționale (privind prevenirea și lupta cu crima organizată și corupția, terorismul, traficul de ființe umane, lupta cu sărăcia etc. în contextul implementării strategiei de reformă a sectorului justiției);
- traseze planuri, programe (zilnice și de durată) privind activitatea organizatorică și procedurală pentru o bună administrare și examinare a cauzelor, interacțiunea cu părțile în proces, cu aparatul de specialitate;
- formeze deprinderi de operativitate, obiectivitate, independență, imparțialitate, să desfășoare activitate individuală și în grup (colectivă) întru realizarea prevederilor curriculei;
- evalueze și să estimeze propunerile altor audienți, inclusiv coechipieri, să argumenteze dezacordul (în caz de existență).

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Organizarea activității instanțelor de judecată	Șterbeț Valeria	II	36	12	24	examen

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1.	Puterea judecătorească. Sistemul judecătoresc. Secretariatul instanței judecătorești.	2	4
2.	Autoadministrarea și administrarea judecătorească. Delimitarea competențelor	2	4
3.	Judecătorul, purtător al puterii judecătorești.	2	4
4.	Garanțiile independenței judecătorului	2	4
5.	Formarea profesională a judecătorului.	2	4
6.	Protecția de stat a judecătorului, asigurarea lui materială și socială.	2	4
TOTAL		12	24

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice Resurse logistice	Lucrul individual
Tema 1. Puterea judecătorească. Sistemul judecătoresc. Secretariatul instanței judecătorești.		
<i>Ore curs</i> 1. Puterea judecătorească. 2. Principiile constituționale și legislative. 3. Sarcinile și principiile de îndeplinire a justiției. Instanțele judecătorești. 4. Președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești. 5. Activitatea secretariatului instanței judecătorești. Ținerea lucrărilor de secretariat în judecătorii și curțile de apel. <i>Ore practice</i> 1. Actele legislative naționale ce reglementează principiile organizatorice ale sistemului judecătoresc. 2. De relatat principiile internaționale și naționale de definire a autorității judecătorești ca ramură a puterii de stat, inclusiv prin jurisprudența Curții Constituționale. 3. Garanțiile de îndeplinire a justiției: - să definească noțiunea independenței puterii judecătorești; - să cunoască și să se expună principiul separației și colaborării puterilor: legislativă, executivă și judecătorească; - să cunoască evoluția cadrului legislativ privind principiile de organizare și funcționare a sistemului judecătoresc în Republica Moldova; - să argumenteze dispozițiile constituționale de „separare” și „conlucrare” a puterilor în stat. 4. Sistemul instanțelor judecătorești, delimitarea competenței funcționale și structura unei judecătorii, curți de apel și a CSJ. 5. Modul de întocmire a programelor de activitate în interacțiune cu președintele și secretariatul instanței judecătorești, programa de activitate zilnică în scopul bunei organizări a procesului de judecată. 6. Să identifice la fiecare etapă problemele legate de ținerea lucrărilor de secretariat în conexiune cu prevederile legislației procedurale. 7. Să traseze planuri, programe (zilnice și de durată) privind activitatea organizatorică și procedurală pentru bună administrare și examinare a cauzelor, interacțiunea cu părțile în proces, cu aparatul de specialitate. 8. Să evalueze măsurile cu caracter organizatoric privind	Prelegerea cu suport vizual. Power Point, laptop, videoproiector. Seminare. Analiza datelor statistice. Tablă flipchart.	<i>Ore curs</i> Lectura unor surse bibliografice Dezbaterea. <i>Ore practice</i> Pregătirea temei pentru activitate practică. Lucrul în grup cu folosirea tehnologiilor informaționale.

mersul unui dosar în instanța de judecată pînă la transmiterea hotărîrii spre executare, ținînd cont de prevederile Instrucțiunilor privind ținerea lucrărilor de secretariat în judecătoria și curțile de apel. 9. Să explice prevederile actelor normative relevante privind lucrările de secretariat, să delimiteze competențele președintelui, judecătorului și secretariatului. 10. Să explice noțiunile de „repartizare aleatorie a cauzelor”, „termen rezonabil”, „administrarea cauzei”. 11. Să argumenteze necesitatea aplicării tehnologiilor informaționale în activitatea de administrare și efectuare a justiției.		
Tema2. Autoadministrarea și administrarea judecătorească. Delimitarea competențelor.		
<i>Ore curs</i> 1. Organele de autoadministrare și administrare judecătorească. 2. Consiliul Superior al Magistraturii. 3. Adunarea Generală a Judecătorilor. 4. Ministerul Justiției. 5. Curtea Supremă de Justiție. <i>Ore practice</i> 1. Evoluția cadrului legislativ privind principiile de organizare și funcționare a sistemului judecătoresc în Republica Moldova. 2. Organele de autoadministrare și administrare judecătorească. 3. Criteriile distinctive ale organelor de autoadministrare și administrare judecătorească, delimitarea competențelor. 4. Delimitarea competenței și rolul Consiliului Superior al Magistraturii în formarea sistemului judecătoresc. 5. Să se expună argumentat referitor la extinderea competențelor Adunării Generale a Judecătorilor. 6. Competența și rolul Ministerului Justiției în crearea mecanismelor privind asigurarea independenței sistemului judecătoresc în interacțiune cu Consiliul Superior al Magistraturii. 7. Formele de control asupra instanțelor judecătorești, verificarea activității organizatorice a instanțelor judecătorești la îndeplinirea justiției. 8. Să stabilească formele și metodele de asistență metodică necesare unui judecător, inclusiv unui judecător începător. 9. Să argumenteze necesitatea interacțiunii Curții Supreme de Justiție cu Consiliul Superior al Magistraturii și președinții instanțelor judecătorești.	Prelegerea cu suport vizual. Power Point, laptop, videoproiector. Analiza cadrului legislativ, datelor statistice. Studiu de caz. Soluționarea spețelor. Tablă flipchart.	<i>Ore curs</i> Lectura unor surse bibliografice, brainstorming-ul. <i>Ore practice</i> Întocmirea referatelor. Studierea practicii întocmirii unor proiecte de acte relevante.

Tema 3. Judecătorul, purtător al puterii judecătorești.

<i>Ore curs</i> 1. Numirea judecătorului în funcție.2. Drepturile și obligațiile judecătorului.3. Restricțiile de serviciu ale judecătorului.4. Suspendarea din funcție și detașarea judecătorului.5. Temeiurile de eliberare a judecătorului din funcție.6. Demisia judecătorului.7. Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor. <i>Ore practice</i> 1. Rolul judecătorului în înfăptuirea justiției – unicul exponent al puterii judecătorești.2. Prevederile actelor naționale și internaționale cu privire la statutul judecătorului: - principiile constituționale referitoare la statutul judecătorului;- condițiile și criteriile de selectare a candidaților la funcția de judecător.3. De argumentat favorizarea legală a demisiei judecătorului în aspect comparat cu pensionarea lui, aspecte comune și distinctive.4. În baza cazurilor din practica activității Consiliului Superior al Magistraturii să se determine asupra unei hotărâri adoptate în privința judecătorilor concreți.5. Delimitarea drepturilor și îndatoririlor judecătorului.6. Aprecierii necesității respectării restricțiilor de serviciu ale judecătorului și urmările încălcării lor.7. Expunerea asupra temeiurilor de eliberare a judecătorului din funcție.8. Temeiurile privind demisia judecătorului și urmările juridice.9. Împuternicirile Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor în lumina prevederilor noii legislații (Legii nr.154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor).	Prelegerea cu suport vizual. Power Poin, laptop, videoproiector. Seminare. Analiza legilor/ datelor statistice. Studiul practicii CSM. Tablă flipchart.	<i>Ore curs</i> Lectura unor surse bibliografice, brainstorming-ul. <i>Ore practice</i> Întocmirea referatelor/. proiectelor de acte, folosirea tehn.informaționale.
Tema 4. Garanțiile independenței judecătorului		
<i>Ore curs</i> 1. Asigurarea independenței judecătorului.2. Inamovibilitatea și inviolabilitatea judecătorului.3. Cariera judecătorilor. Transferul judecătorilor. <i>Ore practice</i> 1. Conținutul reglementărilor legale privind independența judiciarului în general și a judecătorului în particular: - să determine garanțiile constituționale și cele legale;- să argumenteze noțiunile de „inamovibilitate” și „inviolabilitate” a judecătorului;	Prelegere cu suport vizual. Power Point, laptop, videoproiector. Seminar. Analiza	<i>Ore curs</i> Lectura unor surse bibliografice, brainstorming. <i>Ore practice</i> Studierea hotărârilor

- să interpreteze noțiunile de „independență”, „imparțialitate” și „inamovibilitate” în lumina Cartei Europene privind statutul judecătorului. Reglementările procedurale care asigură independența judecătorului (CPC, CPP, CCA). Temeiurile și modul de promovare într-o instanță superioară și la o funcție de conducere în sistemul judecătoresc. Delimitarea formelor de transfer și rolul judecătorului în realizarea prevederilor relevante. De explicat temeiurile de răspundere penală a judecătorului și să identifice organele competente. De delimitat definiția de „imunitate” pentru situațiile de independență și de răspundere a judecătorului, particularitățile generale și cele specifice pentru tragerea la răspundere penală a judecătorului. Procedura de adoptare a hotărârilor privind tragerea la răspundere penală a judecătorului, modul de contestare a hotărârilor pentru fiecare caz.	cadrului legislativ, datelor statistice. Studiu/dosare CSM. Tablă flipchart.	CSM. Întocmirea proiectelor de decizii CSM pe un caz improvizat.
Tema 5. Formarea profesională a judecătorului.		
<i>Ore curs</i> Evaluarea performanțelor judecătorilor. Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor <i>Ore practice</i> Împuternicirile Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor în lumina prevederilor noii legislații (Legii nr.154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor); Identificarea cazurilor de evaluare a performanțelor judecătorilor în corespundere de scopul urmărit. Să expună căile de întărire a performanței sistemului judecătoresc. Împuternicirile Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor . Interdependența activității Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor și Consiliului Superior al Magistraturii. Formularea propunerilor de perfecționare a pregătirii inițiale și continue a judecătorului în vederea îmbunătățirii performanței sistemului. Necesitatea autoinstruirii atât în cadrul INJ, cât și pe parcursul activității de judecător. Să compună în mod individual proiectul unui plan tematic de instruire a judecătorului, utilizând metode și procedee studiate.	Prelegere cu suport vizual. Power Point, laptop, videoproiector. Analiza cadrului legislativ, datelor statistice. Studiu de caz. Soluționarea spețelor. Tablă flipchart.	<i>Ore curs</i> Brainstorming. Lectura unor surse bibliografice. <i>Ore practice</i> Întocmirea referatelor. Întocmirea proiectelor de acte. Întocmirea referatelor pe grupe cu teme diferențiate
Tema 6. Protecția de stat a judecătorului, asigurarea lui materială și socială.		

<i>Ore curs</i> 1. Protecția de stat a judecătorului și a membrilor familiei lui. 2. Asigurarea judecătorului cu pensie.	Prelegere cu suport vizual. Power Point, laptop, videoproiector.	<i>Ore curs</i> Lectura unor surse bibliografice, brainstorming-ul.
<i>Ore practice</i> 1. Determinarea asigurării reale a protecției judecătorului și a familiei lui (în baza rapoartelor CSM, rapoartelor de monitorizare, etc.). 2. Interpretarea reglementărilor Legii cu privire la statutul judecătorului privind alte garanții sociale ale judecătorului. 3. Mecanismele privind asigurarea de stat a judecătorului. 4. Analiza prevederilor legale privind asigurarea judecătorilor cu mijloace necesare pentru îndeplinirea sarcinilor, în special pentru soluționarea litigiilor într-un termen rezonabil, crearea condițiilor normale îndeplinirii misiunii lor de îndeplinire eficientă a justiției. 5. Expunerea opiniilor privind perfecționarea legislației în domeniu, având drept reper recomandările instituțiilor specializate, strategiile și planurile naționale privind reforma în sectorul justiției.	Seminar. Analiza actelor legislative, datelor statistice. Studiu de caz. Soluționarea spețelor. Tablă flipchart.	<i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Întocmirea referatelor. Întocmirea proiectelor de acte procesuale.

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- participarea audiențelor în cadrul seminarelor;
- realizarea activităților individuale/în grup;
- răspunsuri orale, participare la dezbateri/studii de caz;
- redactarea unor acte în baza temelor studiate;
- susținerea unei testări obligatorii care va conține sarcini cu obiective de măsurare a cunoștințelor, capacităților și competențelor/aptitudinilor profesionale;
- pregătirea unui referat pe o problemă propusă pentru activitățile individuale.

B. Evaluarea finală se va efectua prin examen, în bază de test, care va conține întrebări teoretice și practice în domeniul organizării activității instanțelor de judecată.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte legislative și normative naționale:

1. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29.07.1994 (M.O. nr.1 din 12.08.1994).
2. Legea privind organizarea judecătorească nr.514-XIII din 06.07.1995 (M.O. nr.58/641 din 19.10.1995)
3. Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr.789-XIII din 26.03.1996 (M.O. nr.32-33/323 din 30.05.1996)
4. Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000 (M.O. nr. 57-58/375 din 18.05.2000)
5. Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20.07.95 (M.O. nr.59-60/664 din 26.10.1995)

6. Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947-XIII din 19.07.1996 (M.O. nr.64/641 din 03.10.1996)
7. Legea nr.154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor (M.O. nr.190-192/636 din 14.09.2012)
8. Legea cu privire la colegiul de calificare și atestarea judecătorilor nr.949-XIII din 19.07.1996 (M.O. nr.61-62/605 din 20.09.1996)
9. Legea cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 950-XIII din 19.07.1996 (M.O. nr.61-62/607 din 20.09.1996)
10. Legea cu privire la conflictul de interese nr.16 din 15.02.2008(M.O.nr.94-96/351 din 30.05.2008)
11. Codul de procedură penală a Republicii Moldova.
12. Codul de procedură civilă a Republicii Moldova.
13. Codul contravențional
14. Codul muncii
15. Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nr. 199 din 16.07.2010, Monitorul Oficial nr.194-196/637 din 05.10.2010.
16. Legea privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici nr. 48 din 22.03.2012, Monitorul Oficial nr.63/213 din 31.03.2012.
17. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești nr. 59-XVI din 15.03.2007, Monitorul Oficial nr.64-66/296 din 11.05.2007.
18. Legea pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice nr. 155 din 21.07.2011, Monitorul Oficial nr.164-165/480 din 04.10.2011.
19. Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr.156-XIV din 14.10.98. Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.42-44/247 din 12.03.2004, Monitorul Oficial al R.Moldova nr.111-113/683 din 17.12.1998.
20. Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar nr. 355-XVI din 23.12.2005, Monitorul Oficial al R.Moldova nr.35-38/148 din 03.03.2006.
21. Instrucțiunea cu privire la ținerea lucrărilor de Secretariat în judecătorii și curțile de apel (<http://www.csm.md/legislatia/regulamente>).
22. Regulamentele Consiliului Superior al Magistraturii, Institutului Național al Justiției (<http://www.csm.md/legislatia/regulamente>).
23. Codul de etică al judecătorului. Hotărîrea CSM nr.366/15 din 29.11.2007 (<http://www.csm.md/legislatia/regulamente>).

Acte legislative și normative internaționale și regionale:

24. Principiile de bază cu privire la independența judecătorului (adoptate de Congresul al VII-lea al O.N.U. asupra combaterii infracțiunilor și tratamentul infractorilor desfășurat în perioada 26.08-06.09.1985 la Milano și avizate prin rezoluțiile nr. 40/32 din 29.11.1985 și 40/146 din 13.12.1985 ale Adunării Generale a O.N.U.).
25. Principii de bază asupra independenței judiciarului (adoptate de cel de-al șaptelea Congres al Națiunilor Unite cu privire la „Prevenirea infracțiunii și tratamentul infractorilor” ținut la Milano între 26 august și 06 septembrie 1985 și aprobate prin rezoluțiile Adunării Generale 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 din 13 decembrie 1985).
26. Codul de conduită al funcționarilor însărcinați cu implimentarea legii (adoptat prin Rezoluția Adunării Generale 34/169 din 17 decembrie 1979).
27. Principii călăuzitoare elaborate în scopul înfăptuirii eficiente a Codului de conduită al funcționarilor însărcinați cu menținerea ordinii de drept (adoptate prin Rezoluția Consiliului Economic și Social al ONU la 24 mai 1989).

28. Ansamblul regulilor minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing). Rezoluția 40/33 din 29 noiembrie 1985.
29. Carta Universală a Judecătorilor, aprobată în cadrul întrunirii de la Taipei (Taiwan), 17 noiembrie 1999, „Administrarea eficientă a justiției”, anexa nr.1, editura Cartier juridic, Chișinău 2006, p.263.
30. Recomandarea nr.R(94)12 a Comitetului Miniștrilor, adresată Statelor membre privind independența, eficiența și rolul judecătorilor „Administrarea eficientă a justiției”, anexa nr.2, editura Cartier juridic, Chișinău 2006 p.267.
31. Recomandarea nr.R(86)12 a Comitetului Miniștrilor din Statele membre cu privire la măsurile de prevenire și reducere a volumului de lucrări în instanțe „Administrarea eficientă a justiției”, anexa nr.3, editura Cartier juridic, Chișinău 2006, p.273.
32. Recomandarea nr.R(2000)10 a Comitetului Miniștrilor din Statele membre privind codurile de conduită pentru funcționarii publici „Administrarea eficientă a justiției”, anexa nr.4, editura Cartier juridic, Chișinău 2006, p.284.
33. Carta Europeană privind statutul judecătorilor, „Administrarea eficientă a justiției”, anexa nr.5, editura Cartier juridic, Chișinău 2006, p.294.
34. Principiile de la Bangalore cu privire la conduita judiciară 2002 „Administrarea eficientă a justiției”, anexa nr.6, editura Cartier juridic, Chișinău 2006, p.312.
35. Ghidul CEDO pentru rezolvarea conflictului de interese în administrația publică „Administrarea eficientă a justiției”, anexa nr.7, editura Cartier juridic, Chișinău 2006, p.325.
36. Avizul nr.1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor.
37. Avizul nr.2 (2001) al Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), privind finanțarea și administrarea instanțelor, cu referire la eficiența sistemului judiciar și la art.6 al Convenției Europene privind Drepturile și Libertăților Fundamentale ale Omului.
38. Consiliul Europei și lupta împotriva corupției – Convenția penală privind corupți și raportul explicativ; Convenția civilă privind corupția și raportul explicativ.
39. Avizul nr.3 (2001) al Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE).
40. Hotărârile relevante C E D O.
41. Recomandările de la Kiev iunie 2010.
42. Declarația CCJE de la Vilnius iunie 2011.

Literatură didactică și științifică:

43. Administrarea eficientă a justiției: Valeria Șterbeț, Raisa Botezatu, Sergiu Furdui, Vera Macinscaia, Eugenia Fistican, Ion Muruianu.
44. Culegere de hotărâri explicative (octombrie 2003 – decembrie 2005), editura Cartier juridic, Chișinău, 2006.
45. Manualul judecătorului la examinarea pricinilor civile, coordonator Mihai Poalelungi (grup de autori), editura Cartier juridic, Chișinău 2006.
46. Reforma judiciară și de drept în Republica Moldova: realizări, probleme și perspective, Valeria Șterbeț, Chișinău, 2005.